

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

29. juuli 2019*

Liikmesriigi kohustuste rikkumine – Direktiivi 2006/123/EÜ ning ELTL artiklite 49 ja 56 rikkumine –
Asukoha, õigusliku vormi, osaluse omamise ja multidistsiplinaarsete tegevustega seotud piirangud ja
nõuded tsiviilinseneride, patendivolinike ja veterinaararstide äriühingutele

Kohtuasjas C-209/18,

mille ese on ELTL artikli 258 alusel 23. märtsil 2018 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Komisjon, esindajad: G. Braun ja H. Tserepa-Lacombe,

hageja,

versus

Austria Vabariik, esindaja: G. Hesse,

kostja,

keda toetab:

Saksamaa Liitvabariik, esindajad: T. Henze ja D. Klebs, hiljem D. Klebs,

menetlusse astuja,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president M. Vilaras, kohtunikud K. Jürimäe, D. Šváby, S. Rodin (ettekandja) ja
N. Piçarra,

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi
ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: saksa.

otsuse

- 1 Oma hagiavalduses palub Euroopa Komisjon Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Austria Vabariik on jätnud jõusse nõuded tsiviilinseneride ja patendivolinike äriühingute asukohale, nõuded tsiviilinseneride, patendivolinike ja veterinaararstide äriühingute õiguslikule vormile ja nendes osaluse omamisele ning piirangud tsiviilinseneride ja patendivolinike äriühingute multidistsiplinaarsetele tegevustele, siis on Austria Vabariik rikkunud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiivi 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul (ELT 2006, L 376, lk 36) artikli 14 lõikest 1, artikli 15 lõikest 1, lõike 2 punktidest b ja c ning lõikest 3 ja artiklist 25 ning ELTL artiklitest 49 ja 56 tulenevaid kohustusi.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 2 Direktiivi 2006/123 põhjenduses 9 on märgitud:

„Käesolevat direktiivi kohaldatakse üksnes nõuete suhtes, mis mõjutavad teenuste osutamise valdkonnale juurdepääsu või selles valdkonnas tegutsemist. Seega ei kohaldata direktiivi järgmiste nõuete suhtes: liikluseeskirjad, kinnisvaraarenduse ja maakasutuse eeskirjad, asulaplaneerimise eeskirjad, ehitusstandardid ja halduskaristused selliste eeskirjade eiramise korral, mis konkreetselt ei reguleeri või konkreetselt ei mõjuta teenuste osutamise valdkonnas tegutsemist, kuid mida teenuseosutajad peavad oma majandustegevuse teostamisel järgima samamoodi nagu isiklikes huvides tegutsevad isikud.“

- 3 Selle direktiivi põhjenduses 22 on ette nähtud:

„Tervishoiu väljajätmine käesoleva direktiivi reguleerimisalast peaks hõlmama tervishoiu- ja farmaatsiateenuseid, mida tervishoiutöötajad osutavad patsientidele, et hinnata, säilitada või taastada nende tervislikku seisundit, kui asjaomased tegevused on liikmesriigis, kus neid osutatakse, reserveeritud reguleeritud tervishoiuala esindajatele.“

- 4 Nimetatud direktiivi põhjendus 40 on sõnastatud järgmiselt:

„„Olulise avaliku huviga seotud põhjuste“ mõistet, millele viidatakse käesoleva direktiivi teatavates sätetes, on Euroopa Kohus seoses [EÜ] artiklitega 43 ja 49 oma kohtupraktikas kujundanud ning see võib ka edaspidi muutuda. Euroopa Kohtu kohtupraktikaga tunnustatud mõiste hõlmab vähemalt järgmiseid valdkondi: [...] rahvatervis, [...] teenuste kasutajate kaitse [...].“

- 5 Direktiivi 2006/123 artikli 2 lõike 2 punktid f ja l kõlavad järgmiselt:

„Käesolevat direktiivi ei kohaldata järgmiste tegevusalade suhtes:

[...]

- f) tervishoiuteenused, olenemata sellest, kas neid osutatakse tervishoiuasutuste kaudu või mitte, samuti olenemata sellest, kuidas neid riigi tasandil korraldatakse ja rahastatakse ning kas tegemist on avaliku või eratervishoiuasutusega;

[...]

- l) valitsuse otsusega ametisse nimetatud notarite ja kohtutäiturite osutatavad teenused.“

6 Vastavalt kõnealuse direktiivi artikli 4 punktile 2 määratletakse mõistet „teenuseosutaja“ kõnealuse direktiivi tähenduses kui mis tahes füüsilist isikut, kes on liikmesriigi kodanik, või ELTL artiklis 54 osutatud mis tahes juriidilist isikut, kes on asutatud mõnes liikmesriigis ning kes pakub või osutab mõnda teenust.

7 Sama direktiivi artikli 14 „Keelatud nõuded“ punktides 1 ja 3 on sätestatud:

„Liikmesriigid ei sea oma territooriumil teenuste osutamise valdkonnale juurdepääsu ega selles valdkonnas tegutsemise eeltingimuseks vastavust mis tahes järgmistele nõuetele:

- 1) diskrimineerivad nõuded, mis põhinevad otseselt või kaudselt kodakondsusel või äriühingute puhul registrijärgsel asukohal, sealhulgas eelkõige:
  - a) teenuseosutaja, tema töötajate, aktsionäride ja osanike või teenuseosutaja juht- või järelevalveorganite liikmete kodakondsusele esitatavad nõuded;
  - b) teenuseosutajale, tema töötajatele, aktsionäridele ja osanikele või teenuseosutaja juht- või järelevalveorganite liikmetele esitatav nõue olla vastava territooriumi resident.

[...]

- 3) piirangud teenuseosutaja vabadusele valida peamise ja teisese asutamiskoha vahel, eelkõige teenuseosutaja kohustus omada peamist asutamiskohta liikmesriigi territooriumil, või piirangud vabadusele valida esinduse, filiaali või tütarettevõtja vormis asutamise vahel;

[...]“.

8 Direktiivi 2006/123 artikli 15 lõikes 1, lõike 2 punktides b ja c ning lõigetes 3, 5 ja 6 on ette nähtud:

„1. Liikmesriigid kontrollivad, kas nende õigussüsteemis on kehtestatud lõikes 2 loetletud nõuded, ja tagavad, et kõik taolised nõuded on kooskõlas lõikes 3 sätestatud tingimustega. Liikmesriigid kohandavad oma õigus- ja haldusnorme selliselt, et need oleksid vastavuses nimetatud tingimustega.

2. Liikmesriigid kontrollivad, kas nende õigussüsteemi kohaselt seatakse teenuste osutamise valdkonnale juurdepääsu või selles valdkonnas tegutsemise eeltingimuseks mõni järgmistest nõuetest:

[...]

b) teenuseosutaja kohustus valida teatud õiguslik vorm;

c) äriühingus osaluse omamisega seonduvad nõuded;

[...]

3. Liikmesriigid kontrollivad, kas lõikes 2 osutatud nõuded vastavad järgmistele tingimustele:

a) mittediskrimineerimine: nõuded ei või olla otseselt ega kaudselt diskrimineerivad kodakondsuse alusel ega äriühingute puhul registrijärgse asukoha alusel;

b) vajadus: nõuded peavad olema põhjendatud olulise avaliku huviga seotud põhjusega;

c) proportsionaalsus: nõuded peavad olema sobivad taotletava eesmärgi saavutamise tagamiseks; nõuded ei või minna nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale; samuti ei tohi olla võimalik asendada neid nõudeid muude, vähem piiravate meetmetega, millega saavutatakse sama tulemus.

[...]

5. Artikli 39 lõikes 1 osutatud vastastikuse hindamise aruandes esitavad liikmesriigid järgmise teabe:

- a) nõuded, mida nad kavatsevad säilitada, ja põhjendus selle kohta, miks need nõuded nende arvates vastavad lõikes 3 sätestatud tingimustele;
- b) nõuded, mis on kaotatud või muudetud vähem rangeks.

6. Alates 28. detsembrist 2006 ei kehtesta liikmesriigid ühtegi uut lõikes 2 loetletud tüüpi nõuet, kui see nõue ei vasta lõikes 3 sätestatud tingimustele.“

9 Direktiivi 2006/123 artiklis 25 on ette nähtud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et teenuseosutajate suhtes ei kohaldata nõudeid, mis kohustavad neid tegutsema teatud konkreetses valdkonnas või mis piiravad erinevate tegevuste ühiselt või partnerluse korras elluviimist.

Siiski võib selliseid nõudeid kohaldada järgmiste teenuseosutajate suhtes:

- a) teenuseosutajad reguleeritud kutsealadel, kui selliste nõuete kehtestamine on põhjendatud vajadusega tagada vastavus kutse-eetikat ja ametialast käitumist reguleerivatele eeskirjadele, mis on iga kutseala laadist tulenevalt erinevad, ning kui see on vajalik nende sõltumatus ja erapooletuse tagamiseks;
- b) sertifitseerimise, akrediteerimise, tehnilise järelevalve, testimise või katsetamise teenuste osutajad, kui selliste nõuete kehtestamine on põhjendatud vajadusega tagada teenuseosutajate sõltumatus ja erapooletus.

2. Kui lõike 1 punktides a ja b osutatud teenuseosutajatele on antud luba multidistsiplinaarsete tegevuste teostamiseks, tagavad liikmesriigid, et:

- a) huvide konfliktid ja vastuolud erinevate tegevuste vahel on välistatud;
- b) mitmete tegevuste puhul nõutav sõltumatus ja erapooletus on tagatud;
- c) erinevate tegevuste kutse-eetikat ja ametialast käitumist reguleerivad eeskirjad on üksteisega kooskõlas, eriti ametisaladust puudutavate küsimuste osas.

3. Artikli 39 lõikes 1 osutatud aruandes märgivad liikmesriigid, milliste teenuseosutajate suhtes käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud nõudeid kohaldatakse, esitavad nende nõuete sisu ja põhjendavad nende vajadust.“

Austria õigus

ZTG

- 10 Tsiviilinseneri seaduse (Ziviltechnikergesetz, BGBl. 156/1994) vaidluses kohaldatava redaktsiooni (BGBl. I, 50/2016, edaspidi „ZTG“) § 21 „Äriühingu eesmärk“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Võttes arvesse allpool toodud sätteid, võivad tsiviilinsenerid asutada majandus- ja tööministri poolt väljastatud eraldi tegevusloa alusel täisühingu, usaldusühingu, piiratud vastutusega äriühingu või aktsiaseltsi, mille ainsaks eesmärgiks on tegutseda alaliselt tsiviilinseneri kutsealal, [...].

2. Tsiviilinseneriühingud täidavad tsiviilinseneri kutseala ülesandeid isiklikult.

3. Tsiviilõigusliku äriühingu asutamine koos ettevõtjatega, kes ei ole vaba elukutse esindajad, on lubatud ainult juhul, kui viimastel ei ole õigust täita täidesaatvaid ülesandeid. Sellise ühingu suhtes ei kohaldata käesoleva seaduse 2. jaos sätestatud.“

- 11 ZTG § 25 „Asukoht ja ärinimi“ sätestab:

„1. Tsiviilinseneriühingute asukoht peab olema Austrias ühe juhtimis- ja esindusõigusega osaniku või aktsionäri, või juhatuse liikme büroo asukohas.

2. Tsiviilinseneriühingud peavad lisama oma ärinimele „tsiviilinseneriühing“ kooskõlas ärinime käsitleva seaduse üldsätetega. Nimetust „Ziviltechniker“ [tsiviilinsener] võib kasutada lühendina „ZT“.

3. Äridokumentides peavad olema märgitud kõigi juhtimis- ja esindusõigusega osanike või aktsionäride nimed ja kutsetunnistused.“

- 12 Selle seaduse §-s 26 on ette nähtud:

„1. Tsiviilinseneriühingu osanikeks või aktsionärideks võivad olla üksnes füüsilised isikud ja vastava loa alusel tegutsevad tsiviilinseneriühingud.

2. Ettevõtjad, kes ei ole vaba elukutse esindajad, kuid kes tehniliselt vastaks tsiviilinseneriühinguna tegutsemise loa nõuetele, nende juhid või juhtimis- ja esindusõigustega osanikud või aktsionärid ei tohi olla tsiviilinseneriühingu osanikeks või aktsionärideks.“

- 13 Nimetatud seaduse §-s 28 on sätestatud:

„1. Tsiviilinseneriühingu juhtorgani liikmeteks ja seaduslikeks esindajateks võivad olla üksnes füüsilised isikud, kes on äriühingu osanikud või aktsionärid, kellel on kehtiv kutsetunnistus ning kellele kokku kuulub vähemalt pool äriühingu osadest või aktsiatest. Toiminguteks, mis nõuavad mitmeid erinevaid insener-tehnilisi lube, peab äriühingu põhikiri igal juhul nägema ette nõude, et vastava pädevusega juhid peavad tegutsema ühiselt.

2. Tsiviilinseneride kutsealaga seotud tehniliste küsimuste üle otsustavad üksnes need äriühingu pädeva organi liikmed, kellel on vastav kutsetunnistus. Ühtegi otsust ei saa vastu võtta nende osanike või aktsionäride tahte vastaselt, kellel on otsuse tegemiseks tehniliselt vastav kutsetunnistus.

3. Osanikud või aktsionärid, kes ei ole selle elukutse esindajad, peavad olema kutse-eetika eeskirjadega seotud lepinguliselt.

4. Kui tsiviilinseneriühing asutatakse registrisse kantud isikuühinguna, võivad need osanikud, kellel puudub vastav kutsetunnistus, selles osaleda üksnes usaldusosanikuna.

5. Kui tsiviilinseneriühing asutatakse aktsiaseltsina, peab põhikiri nägema ette üksnes nimelised aktsiaid. Aktsiate üleandmise peab heaks kiitma üldkoosolek. Üldkoosolek võib aktsiate üleandmise heaks kiita üksnes juhul, kui on täidetud käesoleva seaduse ja kutse-eeskirjade nõuded.“

PAG

¹⁴ 7. juuni 1967. aasta patendivoliniku seaduse (Patentanwaltsgesetz) (BGBl. 214/1967) vaidluses kohaldatava redaktsiooni (BGBl. I, 126/2013, edaspidi „PAG“) § 2 sisu on järgmine:

„1. Patendivolinike nimekirja kandmine on seotud tõendite esitamisega järgmiste nõuete täitmise kohta:

- a) Austria kodakondsus;
- b) teovõime olemasolu;
- c) büroo alaline asukoht Austrias;
- d) dokument, mis tõendab vähemalt viie aasta ulatuses õpinguid Austria ülikoolis või sellega samaväärseid õpinguid Euroopa Majanduspiirkonna või Šveitsi Konföderatsiooni ülikoolis tehnoloogia või loodusteaduste alal või vastava välisriigi ülikooli kvalifikatsiooni tunnustamist;
- e) praktikaperioodi läbimine (§ 3);
- f) patendivoliniku eksami sooritamine (§ 8 ja sellele järgnevad paragrahvid) kõige varem üks aasta enne praktikaperioodi lõppu;
- g) tsiviilvastutuskindlustus vastavalt §-le 21a.

2. Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriigi kodakondsust või Šveitsi Konföderatsiooni kodakondsust loetakse samaväärseks Austria kodakondsusega.

3. Isikute puhul, kes vastavad § 16a lõikes 1 osutatud patendivoliniku kutsele esitatud tingimustele, asendatakse kutseksam (§-d 15a ja 15b) lõike 1 punktides d–f esitatud nõuetega.“

¹⁵ PAGi §-ga 29a on ette nähtud:

„Patendivoliniku kutsealal tegutsemiseks loodud äriühingud peavad alati täitma järgmisi nõudeid:

1. Osanikeks või aktsionärideks võivad olla üksnes:
  - a) patendivolinikud,
  - b) äriühingu patendivolinikust osaniku või aktsionäri abikaasa või registreeritud elukaaslane ja lapsed,
  - c) endised patendivolinikud, kes on loobunud patendivoliniku kutsetegevusest ja kes olid loobumise ajal äriühingu osanikud või aktsionärid või kelle büroo on see äriühing üle võtnud,

- d) surnud patendivoliniku üle elanud abikaasa või registreeritud elukaaslane ja lapsed, kui see patendivolinik oli osanik või aktsionär oma surma ajal või kui üle elanud abikaasa või registreeritud elukaaslane ja lapsed saavad osanikeks või aktsionärideks eesmärgiga jätkata patendibüroo tegevust,
- e) ühe või mitme osaniku või aktsionäri Austrias asutatud erasihtasutused, mille ainus eesmärk on toetada punktides a–d nimetatud isikuid.
2. Patendivolinikud võivad äriühingus osaleda üksnes isiklikult vastutavate osanikena, piiratud vastutusega ühingute puhul esindus- ja juhtimisõigusega osanikena. Punkti 1 alapunktides b–e osutatud osanikud või aktsionärid võivad olla äriühingu liikmed üksnes usaldusosanikuna, osanikuna, kellel puudub esindus- ja juhtimisõigus, või osanikuna, kes järgib passiivse osalemise põhimõtet. Isikud, kes ei ole osanikud või aktsionärid, ei tohi omada õigust osale ühingu käibes või kasumis.
3. Patendivoliniku kutsetegevuse lõpetamine (§ 48 lõike 1 punkt c) ei välista äriühingu osaniku või aktsionäri staatust, kuid takistab esindus- ja juhtimisõiguse teostamist.
4. Abikaasa või registreeritud elukaaslane (punkti 1 alapunkt b) võib olla äriühingu osanik või aktsionär üksnes abielu või registreeritud kooselu ajal; lapsed (punkti 1 alapunktid b ja d) kuni 35. eluaastani ja sealt edasi nii kaua kui nad valmistuvad patendivoliniku kutsealal tegutsemiseks.
5. Kõik osanikud või aktsionärid peavad hoidma oma õigusi enda nimel ja arvel; osanike või aktsionäride õiguste usalduskonto kaudu üleandmine ja haldamine on keelatud.
6. Äriühingu tegevus peab piirduma patendivoliniku kutsetegevusega, sealhulgas vajalikud abitegevused ja ühingu varade haldamine.
7. Vähemalt üks patendivoliniku äriühingu osanik või aktsionär peab oma bürood pidama äriühingu asukohas. Paragrahvi 25a sätteid kohaldatakse *mutatis mutandis* filiaalide asutamisele.
8. Patendivolinikud võivad kuuluda vaid ühte äriühingusse; äriühingu põhikirjas võib siiski ette näha, et äriühingusse kuuluv patendivolinik võib tegutseda patendivoliniku kutsealal ka väljaspool äriühingut. Patendivoliniku äriühingu osalemine muudes ühendustes, mille eesmärgiks on mingil kutsealal ühine tegutsemine, on keelatud.
9. Kõik äriühingusse kuuluvad patendivolinikud peavad olema volitatud äriühingut esindama ja juhtima. Teised osanikud või aktsionärid ei tohi omada esindus- ega juhtimisõigust.
10. Piiratud vastutusega äriühingu vormis tegutsevas patendivoliniku äriühingus võib juhtorgani liikmeks määrata üksnes osaniku või aktsionäri staatuses patendivolinikud. Patendivolinike äriühingus ei ole esindusõiguse delegeerimine või pädevuse üleandmine lubatud.
11. Äriühingu tahte kujundamisel peab patendivolinikel olema otsustav mõju. Äriühingu osanikuks või aktsionäriks oleva patendivoliniku poolt tema ülesannete täitmist ei tohi allutada osanike või aktsionäride üldkoosoleku juhiste või heakskiidule.“

TÄG

- 16 13. detsembri 1974. aasta veterinaararstiseaduse (Tierärztegesetz) (BGBl. 16/1975) vaidluses kohaldatava redaktsiooni (BGBl. I, 66/2016, edaspidi „TÄG“) §-s 15a on sätestatud:

„1. Kabineti või erakliiniku vormis võivad veterinaararstipraksisega tegeleda üksnes kutsetunnistust omavad veterinaararstid või äriühingud, mille osanikeks või aktsionärideks on kutsetunnistust omavad veterinaararstid. Kutsetunnistusega isikute osalemine veterinaarühingus on võimalik ainult passiivse osaniku või aktsionärina. Kui piiratud vastutusega äriühingu asutamise käigus nähakse ette ka filiaalide asutamine, tuleb tagada, et selle vastutav juhataja on ühingu veterinaararstist osanik või aktsionär, kes võib juhtida ainult ühte filiaali ning kes omab äriühingus olulist osalust.

2. Veterinaaria erakliiniku vastutava juhtimise peab tagama kutsetunnistust omav veterinaararst, kellel on luba juhtida kliinikusisese apteegi tööd.“

Kohtueelne menetlus

- 17 9. juulil 2014 saatis komisjon Austria Vabariigile järelepärimise, milles palus teavet nõuete kohta, mis on riigisiseste õigusaktidega kehtestatud tsiviilinseneride, patendivolinike ja veterinaararstide äriühingute asukohale, õiguslikule vormile ja nendes osaluse omamisele, ning piirangute kohta nende multidistsiplinaarsetele tegevustele.
- 18 Austria Vabariik vastas 9. oktoobri 2014. aasta kirjaga, milles see liikmesriik edastas komisjonile PAGi muudatuse eelnõu, mida Austria seadusandja ei olnud siiski veel vastu võtnud.
- 19 5. detsembril 2014 algatas komisjon EU Piloti menetluse, mille raames edastas Austria Vabariigile täiendavad küsimused, millele viimane vastas 13. veebruaril 2015.
- 20 Komisjon saatis 19. juunil 2015 Austria Vabariigile ametliku kirja.
- 21 Austria Vabariik vastas sellele kirjale 18. septembril 2015.
- 22 5. oktoobril 2015 toimus komisjoni ja Austria Vabariigi vahel kohtumine 18. septembri 2015. aasta kirja sisu arutamiseks. Pärast seda kohtumist saatis kõnealune liikmesriik 23. oktoobril 2015 täiendava kirja, millele oli lisatud ZTG muudatuse eelnõu. Selle muudatusettepanekuga pidi kaotatama nõue tsiviilinseneriühingute asukohale ja see pidi jõustuma 2016. aasta teises kvartalis. Samuti tekkis küsimus asukohanõude muutmise kohta patendivolinike äriühingute puhul, kuid pakutud sõnastus oleks komisjoni arvates jätkuvalt rikkunud direktiivi 2006/123 artikli 14 lõike 1 punkti b ja ELTL artiklit 49. Lisaks kuulutati välja TÄGi muudatus, mis jõustus 1. augustil 2016.
- 23 Komisjon saatis 26. veebruaril 2016 Austria Vabariigile põhjendatud arvamuse, kuid ei viidanud selles nõuetele, mille muutmine oli välja kuulutatud arhitektide ja inseneride-konsultantide asukoha paiknemise osas.
- 24 Austria Vabariik vastas 22. aprilli 2016. aasta kirjaga, milles esitas patendivolinike äriühinguid puudutavad muudatusettepanekud, eelkõige asukohanõudeid ja patendivolinike „otsustavat mõju“ nendes äriühingutes käsitlevate sätete ümbersõnastamise ettepaneku. Tsiviilinseneride ja veterinaararstide äriühingute osas jäi kõnealune liikmesriik oma varasema seisukoha juurde, mille kohaselt ei ole muudatus vajalik. Ka nõuet tsiviilinseneriühingute asukohale ei olnud tühistatud.
- 25 Võttes arvesse nimetatud sündmusi, saatis komisjon Austria Vabariigile 17. novembril 2016 täiendava põhjendatud arvamuse.

- 26 Detsembris 2016 ja veebruaris 2017 toimus komisjoni ja Austria Vabariigi vahel kaks kohtumist, kus käsitleti tsiviilinseneriühingutega seonduvat. Nendel koosolekutel võttis see liikmesriik endale kohustuse kõrvaldada asukohaga seotud nõuded ning teha muudatused äriühingus osaluse omamist ja multidistsiplinaarsete tegevuste piiranguid käsitlevates sätetes.
- 27 Austria Vabariik vastas täiendavale põhjendatud arvamusele 17. jaanuari ja 13. märtsi 2017. aasta kirjaga. See liikmesriik kinnitas, et tal oli jätkuvalt soov muuta ZTG § 25 lõiget 1, kuid ta ei saanud seda teha asjaomaste huvirühmade tõttu. Samuti väljendas Austria Vabariik valmisolekut muuta PAGi ja TÄGi mõistliku aja jooksul ning jätkata arutelusid. Lisaks esitas föderaalne teadus-, teadusuuringute- ja majandusminister 10. märtsil 2017 komisjonile ettepaneku ZTG muudatuste kohta, kuid komisjon leidis, et sellised muudatused ei ole piisavad, et kõrvaldada selle õigusakti vastuolu liidu õigusega.
- 28 11. oktoobril 2017 esitas Austria Vabariik komisjonile uued täiendavad märkused, millele oli lisatud uus ZTG eelnõu, mis pidi võtma arvesse komisjoni märkused. Kuigi komisjon nõustub, et selle eelnõuga nähti ette tsiviilinseneriühingute asukohaga seotud nõude kaotamine, ei ole muud kahtlused siiski kõrvaldatud. Ka ei olnud nimetatud seaduseelnõu selleks ajaks veel Austria parlamendile vastuvõtmiseks esitatud.
- 29 Neil asjaoludel esitas komisjon käesoleva liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi.

Hagi

Kohaldatavad sätted

Poolte argumendid

- 30 Seoses direktiivi 2006/123 kohaldatavusega lükkab komisjon tagasi Austria Vabariigi kohtueelses menetluses ja Euroopa Kohtus esitatud seisukoha, mille kohaselt on tsiviilinseneride ja veterinaararstide tegevus selle direktiivi kohaldamisalast välistatud.
- 31 Mis puudutab tsiviilinseneride kui ametisse vannutatud isikute tegevust, väidab komisjon, et nimetatud direktiivi artikli 2 lõike 2 punkti 1 kohaselt ei kohaldata seda direktiivi „valitsuse otsusega ametisse nimetatud notarite ja kohtutäiturite osutatavate teenuste“ suhtes. Kuid asjaolu, et ka teiste kutsealade esindajad, nagu tsiviilinsenerid, koostavad avalikke dokumente, ei välista nende tegevust automaatselt sama direktiivi kohaldamisalast. Lisaks on komisjon seisukohal, et ruumiline ja territoriaalne planeerimine on Austrias korraldatud föderatsiooni tasandil ning liidumaade ja kohalike omavalitsuste poolt, mistõttu ei tähenda asjaolu, et tsiviilinsenerid pakuvad kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele nende kavade koostamisel tehnilist tuge, seda, et nende pakutavate teenuste suhtes ei kohaldata direktiivi 2006/123. Seepärast leiab komisjon, et ZTG ei ole käesoleva direktiivi reguleerimisalast välja jäetud õigusakt.
- 32 Seoses veterinaararstide tegevusega juhib komisjon tähelepanu asjaolule, et selle direktiivi reguleerimisalast tervishoiuteenuste väljajätmine, mis on ette nähtud direktiivi 2006/123 artikli 2 lõike 2 punktis f, puudutab üksnes inimeste tervisega seotud teenuseid, mitte veterinaararstiteenuste osutamist.
- 33 Austria Vabariik väidab, et vähemalt dokumentide tõestamisega seotud tegevuse osas tegutsevad tsiviilinsenerid riigi esindajatena. Kõnealune liikmesriik leiab, et riigisiseste õigusaktide kohaselt on tsiviilinseneride staatus selles tegevusvaldkonnas võrreldav notarite omaga. Ta teeb sellest järelduse, et

tsiviilinsenerid kuuluvad direktiivi 2006/123 artikli 2 lõike 2 punkti 1 alla vähemalt dokumentide tõestamisega seotud tegevuse osas. Mis puudutab veterinaararste, siis nende tegevuse samastab see liikmesriik tervishoiutöötajate omaga.

Euroopa Kohtu hinnang

- 34 Esiteks tuleb märkida, et direktiivi 2006/123 artikli 2 lõike 2 punkti 1 kohaselt ei kohaldata seda direktiivi valitsuse otsusega ametisse nimetatud notarite ja kohtutäiturite osutatud teenuste suhtes. Seevastu ei mainita selles sättes tsiviilinseneri.
- 35 Kuna aga erandeid tuleb tõlgendada kitsendavalt, siis tuleb direktiivi 2006/123 artikli 2 lõike 2 punkti 1 tõlgendada nii, et ainult selles sõnaselgelt loetletud teenused kuuluvad nimetatud sätte kohaldamisalasse. Neil asjaoludel ei saa olla edukas Austria Vabariigi väide, mille kohaselt võivad tsiviilinsenerid tõestada dokumente ning neid tuleb selle tegevusega seoses samastada notaritega.
- 36 Seega ei saa väita, nagu ei kuuluks tsiviilinseneri kutseala direktiivi 2006/123 artikli 2 lõike 2 punkti 1 kohaselt selle direktiivi kohaldamisalasse.
- 37 Teiseks nähtub direktiivi 2006/123 artikli 2 lõike 2 punktist f, et „tervishoiuteenused“ on selle direktiivi kohaldamisalast otsesõnu välistatud. Nimetatud direktiivi põhjenduse 22 kohaselt peaks see väljajätmine aga hõlmama teenuseid, mida „tervishoiutöötajad osutavad patsientidele, et hinnata, säilitada või taastada nende tervislikku seisundit“, mis tähendab, et neid osutatakse inimestele (1. märtsi 2018. aasta kohtuotsus CMVRO, C-297/16, EU:C:2018:141, punkt 39).
- 38 Kuna erandeid tuleb tõlgendada kitsendavalt, tuleb nimetatud direktiivi artikli 2 lõike 2 punkti f tõlgendada viitena üksnes inimeste tervisega seotud teenustele.
- 39 Sellest järeldub, et ei saa väita, nagu ei kuuluks veterinaararsti kutseala direktiivi 2006/123 artikli 2 lõike 2 punkti f kohaselt selle direktiivi kohaldamisalasse.
- 40 Eeltoodud põhjendusi silmas pidades tuleb järeldada, et direktiivi 2006/123 kohaldatakse nii tsiviilinseneride kui ka veterinaararstide tegevuse suhtes. Sellises olukorras, ja kuivõrd komisjon heidab Austria Vabariigile ette seda, et viimane ei ole järginud nii kõnealuse direktiivi teatavaid sätteid kui ka ELTL artikli 49 sätteid, tuleb kõnealuseid riigisiseseid õigusnorme esmalt uurida seoses nimetatud direktiivi sätetega, enne kui neid vajaduse korral uurida ELTL artikli 49 sätetest lähtudes.

Etteheide, mille kohaselt on rikutud direktiivi 2006/123 artiklit 14

Poolte argumendid

- 41 Komisjon väidab, et riigisiseseid õigusnormid, mis käsitlevad tsiviilinseneride ja patendivolinike äriühingute asukohta, on vastuolus direktiivi 2006/123 artikliga 14 ja ELTL artikliga 49.
- 42 Seoses tsiviilinseneriühingutega väidab komisjon eelkõige, et ZTG § 25 lõige 1 on vastuolus direktiivi 2006/123 artikli 14 lõike 1 punktiga b niivõrd, kuivõrd selle esimese sättega nõutakse, et nii tsiviilinseneriühingute kui ka vähemalt ühe osaniku või aktsionäri, kes on ühtlasi juhatuse liige ja tegutseb seadusliku esindajana, asukoht oleks Austrias. Komisjoni sõnul põhjustab ZTG § 25 lõige 1 diskrimineerimist, kuna sellega keelatakse sellistel tsiviilinseneriühingutel, kelle asukoht on muus liikmesriigis kui Austria Vabariik, pakkuda oma teenuseid selles liikmesriigis. Direktiivi 2006/123 artikkel 14 sellist piirangut õigustada ei võimalda.

- 43 Lisaks, mis puudutab patendivolinike äriühinguid, siis märgib komisjon, et esiteks tuleneb PAGi § 29a punktist 7, et vähemalt ühe patendivoliniku äriühingu osaniku või aktsionäri büroo peab asuma selle äriühingu asukohas. Teiseks tuleneb PAGi § 2 lõike 1 punktist c, et patendivolinike nimekirja kandmine on seotud tõendi esitamisega selle kohta, et patendibüroo alaline asukoht on Austrias. Komisjoni arvates järeldub eelnevast, et patendivolinike äriühingute, nagu ka nende osanike või aktsionäride asukoht peab olema Austrias, mis on võrdväärne diskrimineerimisega teenuseosutaja ja selle osanike või aktsionäride asukoha tõttu. Komisjon leiab, et need PAGi sätted on otseselt diskrimineerivad äriühingu registrijärgse asukoha alusel ja kaudselt diskrimineerivad äriühingu osanike kodakondsuse alusel.
- 44 Komisjon lisab, et Austria Vabariik ei ole rakendanud ühtegi esitatud õigusaktide muudatust ning et patendivolinike äriühingute puhul ei kõrvaldaks ka soovitatud muudatused liidu õiguse rikkumist.
- 45 Austria Vabariik ei nõustu selle etteheitega, väites, et seoses tsiviilinseneriühingutega on ta komisjoni alates 11. oktoobrist 2017 sõnaselgelt teavitanud ZTG reformi eelnõust, väljendades seega oma kavatsust jätta välja selle seaduse § 25 lõige 1. Liikmesriik leiab, et rikkumise etteheide selles küsimuses ei ole põhjendatud, eriti arvestades asjaolu, et kõnealuse eelnõu jõustamise edasilükkamine ei olnud tingitud üksnes Austria valimistest, vaid ka komisjoni puudulikust tagasisidest 10. märtsi 2017. aasta elektronkirjale, milles see liikmesriik esitas konkreetset ettepanekud ZTG reformimiseks.
- 46 Mis puudutab patendivolinike äriühinguid, siis teatab Austria Vabariik Euroopa Kohtule uutest seadusandlikest ettepanekutest PAGi muutmiseks, väites, et ta kavatseb algatada seaduse muutmiseks vajaliku seadusandliku menetluse enne 2018. aasta suve.

Euroopa Kohtu hinnang

- 47 Esmalt tuleb tõdeda, et Austria Vabariik piirdub selle etteheite vaidlustamisel väitega, et ta esitas õigusaktide muudatusettepanekud, vaidlustamata samas asjaolu, et need muudatused ei olnud käesoleva hagi esitamise ajal veel jõustunud.
- 48 Sellega seoses tuleb märkida, et liikmesriigi kohustuste rikkumise esinemist tuleb hinnata põhjendatud arvamuses määratud tähtaja lõppemisel liikmesriigis esineva olukorra alusel ning Euroopa Kohus ei saa arvestada hiljem toimunud muutusi (28. novembri 2018. aasta kohtuotsus komisjon vs. Sloveenia, C-506/17, ei avaldata, EU:C:2018:959, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 49 Käesoleval juhul on selge, et Austria Vabariigi jaoks ette nähtud tähtaja möödumisel kehtisid endiselt kõnealuste riigisiseste õigusaktidega kehtestatud nõuded.
- 50 Seda arvestades tuleb nõustuda komisjoniga, et selle etteheite raames käsitletavatest liikmesriigi õigusnormidest tuleneb esiteks, et tsiviilinseneriühingud ja vähemalt üks nende osanik või aktsionär või juhatuse liige, ning teiseks, et patendivolinike äriühingud peavad asuma Austrias.
- 51 Kui nende sätetega on ette nähtud, et selliste äriühingute registrijärgne asukoht peab olema liikmesriigi territooriumil, on nendega kehtestatud otseselt registrijärgsel asukohal põhinev nõue direktiivi 2006/123 artikli 14 lõike 1 tähenduses. Lisaks sellele tähendab nõue, et vähemalt ühe inseneriühingu osaniku või aktsionäri või juhatuse liikme büroo peab asuma Austrias, sisuliselt nõuet olla vastava riigi territooriumi resident selle direktiivi artikli 14 lõike 1 punkti b tähenduses.
- 52 Direktiivi 2006/123 artikliga 14 keelatakse liikmesriikidel seada oma territooriumil teenuste osutamise valdkonnas turulepääsule või selles valdkonnas tegutsemisele tingimusi, mis on loetletud selle sätte punktides 1–8, kohustades pigem neid tingimusi järjekindlalt kaotama. Lisaks ei ole selle direktiivi artiklis 14 loetletud nõuded põhjendatavad (16. juuni 2015. aasta kohtuotsus Rina Services jt, C-593/13, EU:C:2015:399, punkt 28).

53 Neil asjaoludel tuleb tõdeda, et etteheide, mille kohaselt on rikutud direktiivi 2006/123 artiklit 14, on põhjendatud.

Etteheide, mille kohaselt on rikutud direktiivi 2006/123 artiklit 15

Poolte argumentid

- 54 Seoses riigisiseste nõuetega tsiviilinseneride, patendivolinate ja veterinaararstide äriühingute õiguslikule vormile ning nendes osaluse omamisele väidab komisjon, et need rikuvad direktiivi 2006/123 artikli 15 lõiget 1, lõike 2 punkte b ja c ning lõiget 3, samuti ELTL artiklit 49, takistades selles valdkonnas uute muudest liikmesriikidest kui Austria Vabariigist pärit teenuseosutajate asutamist. Komisjoni sõnul piiravad sellised nõuded nendes liikmesriikides asutatud teenuseosutajate võimalusi asutada Austrias teisene tegevuskoht, juhul kui nad ei kohanda oma struktuuri nende eeskirjadega. Lisaks sellele takistavad need nõuded komisjoni arvates ka Austrias asutatud teenuseosutajaid.
- 55 Esiteks leiab komisjon, et riigisisene õigusnorm, mille kohaselt vabade elukutsete valdkonna äriühingus peab enamusosalus kuuluma füüsilistele isikutele, tähendab seda, et sellise äriühingu kontrolli ei saa teostada juriidilised isikud. Seda tüüpi vabade elukutsete valdkonna äriühing ei saa komisjoni arvates olla teise äriühingu tütarettevõtja. Komisjon teeb järelduse, et selline vabade elukutsete valdkonna äriühing, mis asub muus liikmesriigis kui Austria Vabariik, ei saa luua Austrias tütarettevõtjat, mis pakuks samu teenuseid. Teiseks väidab komisjon, et õigusliku vormi ja äriühingus osaluse omamisega seotud nõuete tõttu on praktikas keeruline luua peamist tegevuskohta Austrias.
- 56 Mis puudutab täpsemalt tsiviilinseneriühinguid, tuleb komisjon meelde, et ZTG § 26 lõike 1 kohaselt võivad tsiviilinseneriühingu osanikeks või aktsionärideks olla üksnes füüsilised isikud ja vastava loa alusel tegutsevad tsiviilinseneriühingud. Lisaks tuleb komisjon meelde, et ZTG artikli 28 lõikes 1 on sätestatud, et suurem osa sellise äriühingu aktsiatest või osadest peab kuuluma tsiviilinseneridele ning et üksnes neid võib nimetada selle tsiviilinseneriühingu juhtorgani liikmeteks ja seadusjärgseks esindajaks.
- 57 Komisjoni sõnul ei saa tsiviilinseneriühingute suhtes kohaldatavaid õigusliku vormi ja neis osaluse omamisega seonduvaid nõudeid põhjendada asjaoluga, et kuna teatavaid arhitektide ja inseneride tegevusi saab ellu viia nii ZTG eeskirjade kui ka kaubandus- ja tööstusseadustiku (Gewerbeordnung, edaspidi „GewO“) alusel, austatakse tsiviilinseneri enam ja nende teenuste maine on kõrgem kui sama teenuse osutajate puhul, kes tegutsevad GewO regulatsiooni alusel. Komisjoni hinnangul oleks seega tegemist turulepääsu piiramisega, kui muus liikmesriigis kui Austria Vabariigis asutatud äriühingud oleks kohustatud valima tegutsemise tavalise teenusepakkujana ja mitte vaba elukutse esindajana, kellel on parem maine.
- 58 Mis puudutab patendivolinate ja veterinaararstide äriühinguid, siis märgib komisjon, et Austria Vabariik ei vaidlustanud kohtueelse menetluse käigus piirangu olemasolu, vaid üksnes väitis, et kõnealused meetmed on põhjendatud ja proportsionaalsed.
- 59 Komisjon leiab, et kõnealused riigisisemed nõuded ei ole ei põhjendatud ega proportsionaalsed.
- 60 Esiteks väidab komisjon tsiviilinseneriühingute kohta, et õigusliku vormi ja osalusega seotud nõudeid ei saa õigustada eesmärgiga kaitsta tsiviilinseneride sõltumatust, tagada teenuste kvaliteet ja tarbijate kaitse, ega ka muude avaliku huvi eesmärkidega, nagu vajadus eristada tööde kavandamise ja elluviimisega seotud tegevusi. Komisjoni arvates on Austria süsteemis selliste eesmärkide saavutamiseks vajalikud meetmed, nagu käitumiseeskirjad huvide konflikti vältimiseks ning nimetatud kutsealade esindajate hõlmatus kindlustus- ja tagatiskokkulepetega, juba olemas.

- 61 Lisaks leiab komisjon, et ZTG juba sisaldab sätteid, mis maandavad riski, et tsiviilinseneride sõltumatust võidakse ohustada. Komisjon täheldab, et esiteks on ZTG § 28 lõikes 2 ette nähtud, et kutsealal tegutsemisega seotud tehniliste küsimuste üle otsustavad üksnes tehniliselt pädevad osanikud või aktsionärid, ning teiseks nõuab ZTG § 28 lõige 3, et osanikud või aktsionärid, kes ei ole vaba elukutse esindajad, oleksid kutse-eetika eeskirjadega seotud lepinguliselt.
- 62 Teiseks väidab komisjon patendivoliniku äriühinguga seoses, et PAGi § 29a punkti 1 kohaselt võivad sellises äriühingus osalust omada üksnes patendivolinikud ise, nende pereliikmed ja nimetatud füüsiliste isikute asutatud sihtasutused. Lisaks ei tohi nimetatud paragrahvi punkti 2 kohaselt isikud, kes ei ole vaba elukutse esindajad, mängida olulist rolli patendivolinike äriühingus, ning vastavalt punktile 11 peavad patendivolinikud omama otsustavat mõju sellises äriühingus ega tohi oma volituste täitmisel sõltuda teistest osanikest või aktsionäridest.
- 63 Komisjoni arvates ei saa selliseid nõudeid õigustada üldise huvi eesmärgiga pakkuda tarbijatele kvaliteetset nõustamist ja esindamist või kaitsta patendivolinike ametialast sõltumatust ja nende tegevuse konfidentsiaalsust.
- 64 Komisjon on seisukohal, et sellised nõuded lähevad sõltumatuse ja konfidentsiaalsuse eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- 65 Lisaks on komisjon seisukohal, et ranged eetikanõuded ja tarbijate kaitseks ette nähtud kindlustusnõuded, nagu PAGi § 21a, on Austria Vabariigi seatud eesmärkide saavutamiseks piisavad. Lisaks ei ole kõnealused nõuded järjepidevad, kuna Austria õigusaktid lubavad patendivolinike pereliikmetel saada patendivoliniku äriühingu osanikuks või aktsionäriks, samas kui sellist võimalust ei ole ette nähtud äriühingute puhul, mis on asutatud muus liikmesriigis kui Austria Vabariik. Komisjon lisab, et PAGi § 29a punkti 11 ebamäärasus küsimuses, mis puudutab patendivolinike otsustavat mõju patendivolinike äriühingu otsuste kujundamisel, avab ukse äärmiselt kitsendavale tõlgendusele.
- 66 Kolmandaks väidab komisjon seoses veterinaararstiühingutega, et vastavalt TÄGi § 15a lõikele 1 on ainult veterinaararstidel või tegevusloaga veterinaararstiühingutel õigus pidada veterinaarpraksist või eraveterinaarkliinikut. Lisaks peavad veterinaararstiühingu osanikud olema kvalifitseeritud veterinaararstid ning isikud väljaspool seda kutseala võivad sellistes äriühingutes osalust omada ainult passiivsete partneritena. Ka märgib komisjon, et ainult veterinaararst, kes omab veterinaarühingus olulist osalust, võib saada selle ühingu filiaali juhatajaks ja ta saab juhtida ainult ühte filiaali.
- 67 Komisjoni sõnul on veterinaararstide sõltumatuse ja rahvatervise kaitse kõrge tase saavutatav meetmetega, mis on vähem piiravad kui nõue, et 100% veterinaararstiühingu hääleõigusest peab kuuluma veterinaararstidele, ning need meetmed kujutavad endast asutamisevabaduse ebaproportsionaalseid piiranguid. Komisjon leiab, et kui veterinaararstidel on otsustav mõju juhul, kui nad omavad piisavat suurt osalust, et tagada kontroll selle veterinaararstiühingu üle, siis ei tohiks keelata mitte-veterinaararstidel omada sellises äriühingus piiratud osalust, mis sellist kontrolli ei takistaks.
- 68 Komisjon on seisukohal, et veterinaararstide kutse-eetika eeskirjad ja eelkõige Austria Veterinaaride Koja range järelevalve nende üle on paindlikumad vahendid rahvatervise kaitse ja selle kutseala liikmete sõltumatuse tagamiseks. Lisaks teeb komisjon ettepaneku, et 100protsendilise osaluse nõude asemel peaksid liikmesriigi eeskirjad sätestama, et veterinaararstidele peaks jääma üksnes häälteenus veterinaararstiühingus. Ka võib nõuda, et veterinaararstiühingud liituksid Veterinaaride Kojaga, mis lihtsustaks järelevalvet nende üle.
- 69 Austria Vabariik väidab tsiviilinseneriühingutega seoses, et kavandamise ja elluviimisega seotud tegevuste range eraldamise eesmärk on tagada tsiviilinseneride koostatud arvamuste ja muude dokumentide objektiivsus, sõltumatus ja õiguskindlus. Lisaks väidab kõnealune liikmesriik, et tsiviilinseneride teenuseid võivad GewO alusel osutada ka insenerid või ehitusmeistrid, nii et ei saa

väita, et selliste teenuste osutamine on piiratud. Samuti väidab see liikmesriik, et kui direktiiviga 2006/123 püütakse reguleerida teenuste osutamise vabadust, ei reguleerita sellega kutsenimetust, mille alusel võib teenust osutada, ega elukutset, mille raames võib teenust osutada.

- 70 Austria Vabariik väidab, et ainus toiming, mida saab teha ZTG alusel, kuid ei saa teha GewO alusel, on dokumentide tõestamine. Selle liikmesriigi sõnul on lisaks asjaolule, et vähemalt selle tegevuse kontekstis kuuluvad tsiviilinsenerid direktiivi 2006/123 artikli 2 lõike 2 punkti 1 kohaldamisalasse, sellel kutsealal kehtestatud nõuded igal juhul avalikes huvides, eelkõige tarbijakaitse tagamiseks.
- 71 Lisaks sellele, et GewO alusel on võimalik pakkuda samu teenuseid, mida pakuvad tsiviilinsenerid, väidab Austria Vabariik, et on teinud ettepaneku ZTG § 26 muutmiseks, et muuta esitatud etteheide alusetuks. Seevastu leiab see liikmesriik, et ZTG § 28 lõike 1 eesmärk on säilitada tsiviilinseneride erapooletus ja sõltumatus, mistõttu tuleks tsiviilinseneriühingute juhtimise ja esindamisega seonduvad eeskirjad jätta muutmata.
- 72 Seoses patendivoliniku äriühingutega annab Austria Vabariik lisaks kohtueelses menetluses esitatud argumentidele, mille kokkuvõtte on esitatud komisjoni hagiavalduses, Euroopa Kohtule teada, et ta kavatses muuta PAGi § 29a punkti 1 alapunkte b–e, lisada sellele artiklile uue punkti, et laiendada nende isikute ringi, kes võivad olla nende äriühingute osanikeks või aktsionärideks, ning jätta välja selle seaduse § 29a punkti 4.
- 73 Mis puudutab veterinaararstiühinguid, siis leiab Austria Vabariik, et ei saa väita, et veterinaararsti kutse ja rahvatervise kaitse vahel puudub seos, kuna kõnealune kutseala mängib rolli toidu ohutuse tagamisel. Kõnealune liikmesriik on seisukohal, et nii TÄG kui ka muud eeskirjad kohustavad veterinaararste teatama nii loomahaigustest kui ka teatavatest inimeste haigustest või nendesse haigustesse nakatumise kahtlusest.
- 74 Lisaks on Austria Vabariik seisukohal, et kutse-eeskrite eeskirjad saavad kohustuslikena kehtida üksnes kutselistele veterinaararstidele, ning need ei välista sõltuvussuhteid kutseväliste isikute puhul, välja arvatud juhul, kui viimaste üle kehtestatakse riigi range kontroll. Liikmesriik leiab, et komisjoni seisukoht, mille kohaselt tooks TÄGi § 15a väljajätmine tarbijatele kaasa hinnasoodustusi, on arusaamatu, eriti kuna see säte ei välista selliste äriühingute tegevust, kus osanikeks või aktsionärideks on veterinaararsti kutseala välised isikud.
- 75 Saksamaa Liitvabariik astub menetlusse Austria Vabariigi nõuete toetuseks, piirdudes oma märkustes, millele komisjon on vastu vaielnud, ZTG sätete kokkusobivuse hindamisega direktiiviga 2006/123. Sellega seoses on Saksamaa Liitvabariik seisukohal, et ZTG § 26 lõige 1 ja § 28 lõige 1, kui neid käsitada „nõueta“ direktiivi 2006/123 artikli 15 lõike 2 tähenduses, täidavad kõnealuse direktiivi artikli 15 lõikes 3 sätestatud tingimusi ja on seega põhjendatud.
- 76 Seejuures väidab Saksamaa Liitvabariik esiteks, et tsiviilinseneriühingu osaniku või aktsionäri staatuse võimaldamine üksnes tsiviilinseneridele ja tsiviilinseneriühingutele on vajalik sõltumatuse, õiguskaitse, teenuste kvaliteedi, tarbijakaitse ja konfidentsiaalsuskohustuse täitmise tagamise eesmärkide saavutamiseks. Teiseks väidab see liikmesriik, et nõue, mille kohaselt üksnes tsiviilinsenerid võivad olla tsiviilinseneriühingu juhtideks ja seaduslikeks esindajateks, tagab teenuse läbipaistvuse ja kvaliteedi ning lihtsustab vastutava isiku kindlaksmääramist sellises äriühingus.
- 77 Saksamaa Liitvabariigi väitel ei sobi vähem piiravad meetmed, näiteks sise-eeskirjad ja kutse-eeskrite eeskirjad soovitud eesmärkide saavutamiseks samamoodi kui kõnealused riigisisised õigusnormid. Lisaks sellele on kindlustusvaldkonna sätetel täiesti teistsugune funktsioon, nimelt juba tekkinud kahju hüvitamine ja mitte sellise kahju ennetamine.

Euroopa Kohtu hinnang

- 78 Direktiivi 2006/123 artikli 15 lõike 1 kohaselt on liikmesriigid kohustatud kontrollima, kas nende õigussüsteemis on kehtestatud selle artikli lõikes 2 loetletud nõuded, ja tagama, et kõik taolised nõuded on kooskõlas selle artikli lõikes 3 sätestatud tingimustega.
- 79 Selle direktiivi artikli 15 lõike 2 punktis b osutatakse nõudele, mille kohaselt on teenuseosutajal kohustus valida teatud õiguslik vorm. Sama artikli lõike 2 punktis c viidatakse äriühingus osaluse omamisega seotud nõuetele.
- 80 Artikli 15 lõigetest 5 ja 6 tuleneb, et liikmesriikidel on õigus säilitada või vajaduse korral kehtestada sama artikli lõikes 2 nimetatud laadi nõudeid tingimusel, et need vastavad selle artikli lõikes 3 sätestatud tingimustele (vt selle kohta 16. juuni 2015. aasta kohtuotsus Rina Services jt, C-593/13, EU:C:2015:399, punkt 33).
- 81 Nimetatud direktiivi artikli 15 lõikes 3 loetletud kumulatiivsed tingimused puudutavad esiteks nende nõuete mittediskrimineerivat laadi, mis tähendab, et need ei või olla otseselt ega kaudselt diskrimineerivad kodakondsuse alusel ega äriühingute puhul registrijärgse asukoha alusel; teiseks nõuete vajalikkust, mis tähendab, et need peavad olema põhjendatud olulise avaliku huviga; ja kolmandaks nõuete proportsionaalsust, mis tähendab, et need peavad olema sobivad taotletava eesmärgi saavutamise tagamiseks ega või minna nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale, ning neid ei ole võimalik asendada muude, vähem piiravate meetmetega, millega saavutatakse sama tulemus.
- 82 Sellest järeldub eeskätt, et kuigi on tõsi, et selle artikli 15 tähenduses nõude õigustamiseks mõnele olulise avaliku huviga seotud põhjusele tuginev liikmesriik on kohustatud tõendama, et tema õigusnormid on taotletava õiguspärase eesmärgi saavutamiseks sobivad ja vajalikud, ei saa see tõendamiskoormis minna nii kaugemale, et sellelt liikmesriigilt nõuda, et ta kindlalt tõendaks, et ükski muu mõeldav meede ei võimalda seda eesmärki samadel tingimustel saavutada (vt selle kohta 28. aprilli 2009. aasta kohtuotsus komisjon vs. Itaalia, C-518/06, EU:C:2009:270, punkt 84 ja seal viidatud kohtupraktika; 24. märtsi 2011. aasta kohtuotsus komisjon vs. Hispaania, C-400/08, EU:C:2011:172, punkt 123, ning 23. detsembri 2015. aasta kohtuotsus Scotch Whisky Association jt, C-333/14, EU:C:2015:845, punkt 55). Selline nõue tähendaks praktikas seda, et puudutatud liikmesriik jääks asjaomases valdkonnas ilma oma seadusandlikust pädevusest.
- 83 Käesoleval juhul tuleneb selle etteheite raames vaidlustatud riigisisestest õigusnormidest esiteks, et ainult füüsilised isikud ja tsiviilinseneriühingud võivad olla tsiviilinseneriühingu osanikud või aktsionärid ning üksnes füüsilisest isikust tsiviilinseneriühingu osanikke või aktsionäre, kes omavad enamust tsiviilinseneriühingu osadest või aktsiastest, võib määrata sellise äriühingu juhtorgani liikmeteks ja esindajaks. Teiseks võivad patendivoliniku äriühingus osalust omada üksnes patendivolinikud ise, nende pereliikmed ja nimetatud isikute loodud sihtasutused ning patendivolinikud peavad sellises äriühingus omama otsustavat mõju. Kolmandaks võivad veterinaarpraksist pidada üksnes veterinaararstid või veterinaararstiühingud ning isikud, kes ei ole selle kutseala esindajad, saavad osalust omada üksnes passiivse partnerina ja ainult olulist osalust omavad veterinaararstid võivad saada selle äriühingu filiaali juhatajaks.
- 84 Tuleb märkida, et sellised nõuded puudutavad nii tsiviilinseneride, patendivolinike ja veterinaararstide äriühingute õiguslikku vormi kui ka neis osaluse omamist, mistõttu kuuluvad need direktiivi 2006/123 artikli 15 lõike 2 punkti b ja c kohaldamisalasse.
- 85 Seetõttu tuleb kontrollida, kas kõnealused riigisisest nõuded täidavad direktiivi 2006/123 artikli 15 lõikes 3 sätestatud kolme tingimust, see tähendab on mittediskrimineerivad, vajalikud ja olulise avaliku huviga seotud eesmärgi saavutamiseга võrreldes proportsionaalsed (vt selle kohta 1. märtsi 2018. aasta kohtuotsus CMVRO, C-297/16, EU:C:2018:141, punkt 54).

- 86 Mis puudutab esimest tingimust, siis ei ole Euroopa Kohtule esitatud toimikus mingit tõendit selle kohta, et käesoleva kohtuotsuse punktis 83 viidatud nõuded oleksid otseselt või kaudselt diskrimineerivad direktiivi 2006/123 artikli 15 lõike 3 punkti a tähenduses.
- 87 Edasi tuleb seoses teise nimetatud tingimusega täpsustada, et Austria Vabariik väidab sisuliselt, et kõnealuste nõuete eesmärk on tagada asjaomaste kutsealade objektiivsus ja sõltumatus ning õiguskindlus, ning veterinaararstide puhul on nende eesmärk ka tervisekaitse.
- 88 Sissejuhatuseks tuleb märkida, et asjaomaste kutsealade objektiivsuse ja sõltumatuse ning õiguskindluse tagamise eesmärgid on seotud eesmärgiga kaitsta teenuse kasutajaid, nagu on osutatud direktiivi 2006/123 põhjenduses 40, ning tagada teenuste kvaliteet.
- 89 Teenuse kasutajate kaitse, teenuse kvaliteedi tagamise ja tervisekaitse eesmärgid kujutavad endast olulise avaliku huviga seotud põhjuseid, mis võiksid õigustada liidu õigusega tagatud vabaduste piiramist (vt selle kohta 3. oktoobri 2000. aasta kohtuotsus Corsten, C-58/98, EU:C:2000:527, punkt 38, ja 1. märtsi 2018. aasta kohtuotsus CMVRO, C-297/16, EU:C:2018:141, punkt 57).
- 90 Mis puudutab lõpuks direktiivi 2006/123 artikli 15 lõikes 3 toodud kolmandat tingimust, siis eeldab see kolme elemendi koosinemist: nõue peab olema sobiv taotletud eesmärgi saavutamiseks, see ei tohi minna kaugemale sellest, mis on selle saavutamiseks vajalik, ja sama eesmärki ei ole võimalik saavutada vähem piirava meetmega.
- 91 Seoses sellega tuleneb direktiivi 2006/123 artikli 15 lõike 3 sõnastusest, et asjasse puutuv liikmesriik peab kontrollima ja seejärel esitama konkreetseid tõendeid oma argumentide toetuseks, et sellised nõuded nagu kõne all vastavad selles sättes kehtestatud tingimustele (vt selle kohta 23. jaanuari 2014. aasta kohtuotsus komisjon vs. Belgia, C-296/12, EU:C:2014:24, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 92 Mis puudutab kõnealuste nõuete sobivust seotud eesmärkide saavutamiseks, siis tuleb tõdeda, et äriühingu õigusliku vormi ja selles osaluse omamisega seotud piirangud – kuivõrd need tagavad selle äriühingu kapitalis osalemise läbipaistvuse ja selles osalust omavate isikute kutsekvalifikatsiooni ning määratlevad täpselt asjaomase äriühingu vastutavad isikud – on põhimõtteliselt sobivad teenuste kasutajate kaitse ja teenuste kvaliteedi tagamise eesmärgi saavutamiseks.
- 93 Rahvatervise kaitse eesmärgi puhul tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et nõuded seoses veterinaararstide ainuõigusega omada osalust veterinaararstiühingus on sobivad, et vähendada ohtu, et need äriühingud võtavad kasutusele majandusstrateegiaid, mis võiks takistada nii tervisekaitse kui ka veterinaararstide sõltumatuse eesmärgi saavutamist (vt selle kohta 1. märtsi 2018. aasta kohtuotsus CMVRO, C-297/16, EU:C:2018:141, punktid 82 ja 83).
- 94 Siiski tuleb silmas pidada, et Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on riigisiseseid õigusnormid konkreetse eesmärgi saavutamiseks sobivad üksnes juhul, kui need vastavad tööpoolest huvile saavutada see eesmärk ühtselt ja süstemaatiliselt (vt selle kohta 10. märtsi 2009. aasta kohtuotsus Hartlauer, C-169/07, EU:C:2009:141, punkt 55; 15. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Grupo Itevelesa jt, C-168/14, EU:C:2015:685, punkt 76, ning 30. juuni 2016. aasta kohtumäärus Sokoll-Seebacher ja Naderhirn, C-634/15, EU:C:2016:510, punkt 27).
- 95 Käesoleval juhul tuleb märkida, nagu komisjon on õigesti väitnud, ilma et Austria Vabariik oleks vastu vaieldnud, et patendivolinikele osaluse omamisega seoses kehtestatud nõudeid ei saa pidada selle kohtupraktika tähenduses järjekindlaks, sest Austria õigusaktid lubavad patendivoliniku kutset mitteomavatel isikutel, see tähendab patendivoliniku pereliikmetel, saada patendivoliniku äriühingu osanikuks või aktsionäriks, samas kui sellist võimalust ei ole antud samas valdkonnas tegutsevatele äriühingutele, mis on asutatud muudes liikmesriikides kui Austria Vabariik.

- 96 Sellest järeldub, et Austria Vabariik ei ole suutnud tõendada, et need nõuded on sobivad taotletavate eesmärkide saavutamiseks.
- 97 Ülejäänud osas tuleb seevastu märkida, et komisjon ei esita ühtegi konkreetset argumenti, et kummutada kõnealuste nõuete sobivus väidetavate eesmärkide saavutamiseks, vaid piirdub üksnes väitega, et kõnealused nõuded lähevad kaugemale sellest, mis on vajalik nimetatud eesmärkide saavutamiseks.
- 98 Direktiivi 2006/123 artikli 15 lõike 3 punkti c teise elemendi suhtes, mis on esitatud käesoleva kohtuotsuse punktis 90, tuleks lugeda asjakohatuks Austria Vabariigi väide, mille kohaselt kavatsetakse neid õigusnorme muuta seaduseelnõudega, mis käesoleva hagi esitamise ajal ei olnud jõustunud.
- 99 Nagu tuleneb ka käesoleva otsuse punktist 48, tuleb liikmesriigi kohustuste rikkumise esinemist hinnata põhjendatud arvamuses määratud tähtaja lõppemisel liikmesriigis esineva olukorra alusel ning Euroopa Kohus ei saa arvestada hiljem toimunud muutusi.
- 100 Seega tuleb uurida, kas Austria Vabariigi esitatud väited põhjendatud arvamuses sätestatud tähtaja lõpus kehtinud kõnealuste nõuete kohta tõendavad, et need ei lähe nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- 101 Sellega seoses tuleb esiteks ZTG §-s 28 lõikes 1 sätestatud nõuet puudutavalt märkida, et komisjon on soovitanud alternatiivseid meetmeid, mis on vähem piiravad, näiteks käitumiseeskirju ning eeskirju kindlustuse ja garantii kohta, mis, eriti koostoides, võiksid aidata saavutada seatud eesmärgid. Kuigi Austria Vabariik väidab, et see nõue tundub olevat hädavajalik, et tagada, et tsiviilinseneriühingu juhid oleksid isiklikult nende teenuste eest vastutavad, ei põhjenda see liikmesriik seda argumenti viisil, mis võimaldaks Euroopa Kohtul jõuda järeldusele, et vähem piiravatest meetmetest ei piisa seatud eesmärkide saavutamiseks.
- 102 Teiseks tuleb seoses PAGi §-ga 29a käesoleva kohtuotsuse punktides 95 ja 96 esitatud kaalutlusi arvesse võttes lisada, et ühelt poolt viitavad komisjoni argumentid, mille kokkuvõtte on esitatud käesoleva kohtuotsuse punktides 62–64, pigem sellele, et viidatud sätte nõuded lähevad kaugemale sellest, mis on vajalik seatud eesmärkide saavutamiseks, ning et teiselt poolt ei ole Austria Vabariik esitanud Euroopa Kohtule argumente, mis suudaksid seda väidet ümber lükata.
- 103 Kolmandaks väidab Austria Vabariik seoses TÄGi §-ga 15a esiteks seda, et veterinaararstidel on mitu tervisekaitsega seotud kohustust, näiteks toiduohutuse tagamine ning loomahaigustest ja teatavatest inimesi ohustavatest haigustest teavitamine. Teiseks väidab see liikmesriik, et käitumiseeskirjad, välja arvatud juhul, kui nende järgimine on riigi range kontrolli all, ei saa välistada sõltuvussuhteid väljaspool seda kutseala olevate isikutega ja nende poolset mõjutamist, mistõttu ei sobi sellised eeskirjad soovitud eesmärkide saavutamiseks.
- 104 Sellega seoses tuleb märkida, et õiguspärase püüdega saavutada selliseid eesmärgid nagu tervisekaitse ja veterinaararstide sõltumatus ei saa põhjendada seda, et isikutel, kes ei ole veterinaararstid, on täiesti välistatud nimetatud veterinaararstiühingutes osaluse omamine, kuna ei ole võimatu, et veterinaararstid saaksid teostada nende äriühingute üle tõhusat kontrolli ka olukorras, kui neile ei kuulu kogu osa- või aktsiakapital nimetatud äriühingus, kuna selles äriühingus piiratud osaluse omamine isikute poolt, kes ei ole veterinaararstid, ei takista tingimata seda kontrolli (vt selle kohta 1. märtsi 2018. aasta kohtuotsus CMVRO, C-297/16, EU:C:2018:141, punkt 86).
- 105 Seetõttu läheb riigisisene õigusakt, mis välistab veterinaararstiühingus osaluse omamise kõigil isikutel, kellel puudub vastav kutsetegevuse luba, kaugemale sellest, mis on vajalik rahvatervise kaitse ja veterinaararstide sõltumatuse eesmärkide saavutamiseks.

- 106 Eespool esitatud kaalutlustest järeldub, et kõnealused riigisisesed nõuded lähevad taotletavate eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale ja rikuvad seega direktiivi 2006/123 artikli 15 lõiget 3.
- 107 Sellest tulenevalt on etteheide, mille kohaselt on rikutud direktiivi 2006/123 artiklit 15, põhjendatud. Neil asjaoludel ei ole vaja kõnealuseid õigusnorme uurida seoses ELTL artikliga 49.

Etteheide, mille kohaselt on rikutud direktiivi 2006/123 artiklit 25

Poolte argumendid

- 108 Komisjon on seisukohal, et ZTG § 21 lõike 1 ja PAGi § 29a punkti 6 kohaselt peavad asjaomased ettevõtjad piirduma vastavalt tsiviilinseneri või patendivoliniiku kutsealal tegutsemisega. Ometi nõutakse direktiivi 2006/123 artiklis 25, et liikmesriigid kõrvaldaksid nõuded, mis kohustavad teenuseosutajaid tegutsema üksnes teatud konkreetsetes valdkonnas või mis piiravad erinevate tegevuste ühiselt või partnerluse korras elluviimist. Komisjoni sõnul takistavad sellised riigisisesed õigusnormid esiteks mõnes muus liikmesriigis kui Austria Vabariigis asuvatel ettevõtjatel teisese multidistsiplinaarse ettevõtte loomist, ning ka Austrias asuvate äriühingute esmast asutamist. Teiseks takistavad sellised sätted teenuste osutamise vabadust.
- 109 Mis puudutab tsiviilinseneride äriühinguid, siis väidab komisjon, et ZTG § 21 lõige 3, mille kohaselt on tsiviilõigusliku äriühingu asutamine koos ettevõtjatega, kes ei ole vaba elukutse esindajad, tsiviilinseneriühingute puhul lubatud ainult juhul, kui neil ei ole õigust täita täidesaatvaid ülesandeid, on vastuolus direktiivi 2006/123 artikliga 25.
- 110 Sellega seoses väidab komisjon esiteks, et ühiseid äriühinguid tohivad asutada üksnes arhitektid ja insenerid, kuna tsiviilõiguslikke äriühinguid koos teiste kutsealade esindajatega on lubatud asutada üksnes juhul, kui sellistel isikutel ei ole õigust täita täidesaatvaid ülesandeid. Teiseks ei ole komisjoni arvates teiste kutsealade esindajate kaasamine tsiviilinseneriühingu vormis võimalik, vaid see on võimalik üksnes tsiviilõigusliku äriühingu vormis, kus aktsionärid või osanikud on isiklikult vastutavad ega saa tugineda asjaolule, et piiratud vastutusega äriühingu puhul on vastutus piiratud. Kolmandaks märgib komisjon, et lähenemisviis, mille kohaselt võib insener, kes osutab oma teenuseid vastavalt ZTG-le, asutada koos tsiviilinseneridega tsiviilinseneriühingu, samal ajal kui insener, kes osutab oma teenuseid GewO alusel, saab seda teha üksnes tsiviilõigusliku äriühingu vormis, on vastuoluline ja ebaproportsionaalne.
- 111 Mis puudutab patendivoliniike äriühinguid, siis väidab komisjon, et PAGi § 29a punkti 6 kohaselt peab sellise patendivoliniiku tegevus piirduma patendivoliniiku kutsealal tegutsemisega, mis hõlmab ka abitegevusi ja selle ühingu vara haldamist. Komisjoni arvates on tarbijate huvide kaitse ja nõustamise kõrge taseme eesmärgi võimalik saavutada meetmetega, mis ei välista täielikult teiste kutsealade esindajatega ühist või partnerluse korras patendivoliniiku kutsealal tegutsemist.
- 112 Austria Vabariigi väitel tuleneb direktiivist 2006/123, et piirangud multidistsiplinaarsetele tegevustele on lubatud niivõrd, kuivõrd nende eesmärk on kaitsta reguleeritud kutsealade erapooletust, sõltumatust ja usaldusväarsust.
- 113 Seoses tsiviilinseneriühingutega väidab see liikmesriik esiteks seda, et ZTG § 21 lõike 1 kohaselt on lubatud erinevate spetsialiseerumistega tsiviilinseneride äriühingud. Teiseks tuleb ta meelde, et ZTG § 21 lõige 3 võimaldab ka teiste kutsealade esindajate osalemist tingimusel, et neil ei ole õigust täita täidesaatvaid ülesandeid.

- 114 Selle liikmesriigi sõnul, võttes arvesse kavandamise ja elluviimisega seotud tegevuste ranget eraldatust, ei ole sisekorralduse eeskirjad piisavad, et saavutada eesmärk tagada kutseala erapooletus ja sõltumatus. Lisaks leiab Austria Vabariik, et komisjoni idee, mille kohaselt piisaks huvide konflikti ennetamist käsitlevate suuniste kehtestamisest, ei sobi taotletava eesmärgi saavutamiseks, kuna sellised suunised ei ole õiguslikult siduvad.
- 115 Patendivoliniku äriühingutega seoses teatab Austria Vabariik Euroopa Kohtule, et PAGi § 29a punktide 6 ja 11 muudatusettepanekute kohaselt jäetaks need sätted lihtsalt välja, mistõttu ei saa talle ette heita mis tahes piirangute seadmist multidistsiplinaarsetele tegevustele.

Euroopa Kohtu hinnang

- 116 Direktiivi 2006/123 artikli 25 lõike 1 kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et teenuseosutajate suhtes ei kohaldata nõudeid, millega kohustatakse neid tegutsema ainult teatud konkreetsetes valdkonnas või millega piiratakse eri tegevuste puhul tegutsemist ühiselt või partnerluse korras. Selle lõike punktides a ja b osutatud teenuseosutajate suhtes võidakse siiski kohaldada selliseid nõudeid vastavalt selles sättes sätestatud tingimustele.
- 117 Käesoleval juhul, esiteks, võivad tsiviilinsenerid vastavalt ZTG § 21 lõikele 1 asutada tsiviilinseneriühinguid üksnes oma kutsealal tegutsemiseks, samas kui selle artikli lõike 3 kohaselt on ühingu asutamine tsiviilinseneri poolt koos ettevõtjatega, kes ei ole vaba elukutse esindajad, lubatud üksnes juhul, kui tegemist on tsiviilõigusliku äriühinguga, kus viimati nimetatud isikutel ei ole õigust täidesaatvaid ülesandeid täita.
- 118 Teiseks on PAGi § 29a punkti 6 kohaselt patendivolinike äriühingute tegevus piiratud selle kutseala, abitegevuse ja asjaomase äriühingu vara haldamisega.
- 119 Sellest järeldub, et nende sätetega on allutatud nendes nimetatud teenuseosutajad direktiivi 2006/123 artikli 25 lõikes 1 nimetatud nõuetele. Seepärast on vaja uurida, kas neid nõudeid saab põhjendada kõnealuse sätte punktide a või b alusel.
- 120 Sellega seoses väidab Austria Vabariik, et ZTG § 21 eesmärk on säilitada tsiviilinseneri kutseala erapooletus, sõltumatus ja usaldusväarsus, ning on seisukohal, et neid eesmärke ei saa tagada käitumiseeskirjadega. Mis puudutab patendivolinikke, siis teavitab see liikmesriik Euroopa Kohut seadusemuudatustest, mille eesmärk on tühistada sätted, mille vaidlustas komisjon.
- 121 Kooskõlas käesoleva kohtuotsuse punktis 48 viidatud kohtupraktikaga tuleb kõrvale jätta Austria Vabariigi väited PAG-i seadusandlike muudatuste kohta, mis on tehtud pärast põhjendatud arvamuses sätestatud tähtaja möödumist ja mis pealegi ei olnud käesoleva hagi esitamise kuupäeval jõustunud.
- 122 Seoses ZTG §-ga 21 tuleb märkida, et Austria Vabariik ei ole kuidagi selgitanud, kuidas oleks seatud kahtluse alla tsiviilinseneri kutseala erapooletus, sõltumatus ja usaldusväarsus, kui tsiviilinseneridel lubatakse olla ZTG § 21 lõikes 1 nimetatud äriühingu puhul osanik või aktsionär koos teiste kutsealade esindajatega. Seda enam, et kõnealuse sätte lõige 3 võimaldab teatavatel tingimustel tsiviilinseneride ühistegevust teiste kutsealade esindajatega tsiviilõigusliku äriühingu raames.
- 123 Igal juhul ei esitanud Austria Vabariik ühtegi konkreetset argumenti, mis näitaks, et muud vähem piiravad meetmed, nagu komisjoni argumentides ette nähtud multidistsiplinaarse äriühingu sise-eeskirjad, ei suudaks tagada sellise ühingu raames tegutseva tsiviilinseneri erapooletust, sõltumatust ja usaldusväarsust. Seetõttu ei saa nõustuda, et selliste äriühingute asutamise keeld, mis tuleneb ZTG §-st 21, on sel eesmärgil „vajalik“ direktiivi 2006/123 artikli 25 lõike 1 punkti a või b tähenduses.

- 124 Eespool toodud kaalutlustest tuleneb, et etteheide, mille kohaselt on rikutud direktiivi 2006/123 artiklit 25, on põhjendatud.
- 125 Seega tuleb järeldada, et kuna Austria Vabariik on jätnud jõusse nõuded tsiviilinseneride ja patendivolinike äriühingute asukohale, nõuded tsiviilinseneride, patendivolinike ja veterinaararstide äriühingute õiguslikule vormile ja nendes osaluse omamisele, ning piirangud tsiviilinseneride ja patendivolinike äriühingute multidistsiplinaarsetele tegevustele, siis on Austria Vabariik rikkunud direktiivi 2006/123/EÜ artikli 14 lõikest 1, artikli 15 lõikest 1, lõike 2 punktidest b ja c ning lõikest 3 ja artiklist 25 tulenevaid kohustusi.

Kohtukulud

- 126 Vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 138 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Austria Vabariik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb Austria Vabariigi kohtukulud jätta tema enda kanda ja mõista temalt välja komisjoni kohtukulud.
- 127 Kodukorra artikli 140 lõike 1 alusel kannab Saksamaa Liitvabariik oma kohtukulud ise.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

- 1. Kuna Austria Vabariik on jätnud jõusse nõuded tsiviilinseneride ja patendivolinike äriühingute asukohale, nõuded tsiviilinseneride, patendivolinike ja veterinaararstide äriühingute õiguslikule vormile ja nendes osaluse omamisele, ning piirangud tsiviilinseneride ja patendivolinike äriühingute multidistsiplinaarsetele tegevustele, siis on Austria Vabariik rikkunud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiivi 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul artikli 14 lõikest 1, artikli 15 lõikest 1, lõike 2 punktidest b ja c ning lõikest 3 ja artiklist 25 tulenevaid kohustusi.**
- 2. Jätta Austria Vabariigi kohtukulud tema enda kanda ja mõista temalt välja Euroopa Komisjoni kohtukulud.**
- 3. Jätta Saksamaa Liitvabariigi kohtukulud tema enda kanda**

Allkirjad